

Avagyan protiv Rusije¹ (broj 36911/20), 29.4.2025.

Povreda člana 10. Ek

Povreda člana 6.1. Ek

Podnositeljica predstavke je Mariya Anatolyevna Avagyan, ruska državljanka.

Predmet se odnosi na osudu gđe Avagyan iz 2020. godine za namjerno širenje neistinitih informacija. Podnositeljica predstavke je objavila na platformi društvenih medija pitanje prisutnosti virusa Covid-19 u Krasnodaru i razloga Vlade za prijavljivanje smrtnih slučajeva kao posljedice bolesti. Kažnjena je s 30.000 ruskih rubalja (otprilike 390 eura u to vrijeme).

Pozivajući se na čl. 6. (pravo na pravično suđenje) i 10. (sloboda izražavanja) Evropske konvencije, gđa Avagyan se posebno žali na osudu zbog širenja „neistinitih informacija“ te na to da na njenom suđenju nije bio prisutan tužitelj.

Imajući u vidu posebno površni pristup utvrđivanju krivice i neuspjeha sudova da utvrde namjernu neistinitost, Evropski sud je utvrdio da miješanje u slobodu izražavanja podnositeljice predstavke nije bilo „nužno u demokratskom društvu“.

Evropski sud je istakao da je ovaj površan pristup utvrđivanju krivice bio otežan strukturnim nedostatkom u postupku – odsustvom tužitelja na suđenju, gdje sud preuzima ulogu tužitelja. Sud je prethodno utvrdio da ovaj aranžman može potkopati kontradiktornu prirodu postupka i ugroziti sudsku nepristranost. U ovom slučaju, ovaj strukturni nedostatak značio je da nijedna stranka nije bila zadužena za dokazivanje sastavnih elemenata krivičnog djela, što je navelo sudove da taj teret prebace na podnositeljicu predstavke.

U ovim okolnostima, Evropski sud nije bio uvjeren da je miješanje bilo utemeljeno na relevantnim i dovoljnim razlozima ili da je istinski težilo legitimnim ciljevima na koje se pozvala Vlada. Iako borba protiv dezinformacija tokom izvanredne situacije u javnom zdravlju može biti valjan cilj, sankcioniranje pojedinaca zbog izražavanja skepticizma prema službenim informacijama ili pozivanja na veću transparentnost ne unapređuje taj cilj. Doista, čini se da je takva primjena relevantnog propisa više usmjerena na obeshrabrivanje otvorene rasprave o pitanjima od javnog interesa nego na zaštitu javnog zdravlja.

Kavečanský protiv Slovačke (broj 49617/22), 29.4.2025.

Povreda člana 8. Ek

Podnosilac predstavke je Vojtech Kavečanský, slovački državljani. Po struci je notar.

Predmet se odnosi na inspekciju ureda javnog notara, g. Kavečanskog, 2021. godine koju je provela Slovačka notarska komora dok je bio na bolovanju nakon njegove navodne otmice radi otkupnine od 4 milijuna eura. Policija je također pretražila nenaseljene stambene prostore u vlasništvu g. Kavečanskog. Obje pretrage, kao i kasnija pretraga njegovog doma, odnosile su se na navodnu pronevjeru.

G. Kavečanský je od tada optužen za tešku pronevjeru, a postupak je u toku.

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Pozivajući se na član 8. (pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života) g. Kavečanský se posebno žali na pretragu ureda i stambenih prostorija te oduzimanje njegovih elektronskih uređaja.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da je pravo podnosioca predstavke na poštivanje privatnog života i doma prekršeno činjenicom da nije postojao prethodni sudski nalog niti mogućnost dobivanja učinkovite a posteriori sudske revizije odluke o naređivanju pretraga ili načina na koji su provedene. Situaciju u ovom predmetu je otežala činjenica da su se pretrage odvijale u prostorijama javnobilježničkog ureda. Evropski sud je sa zadovoljstvom primjetio da je zakonska odredba Zakona o krivičnom postupku koja uređuje pretrage nestambenih prostorija izmijenjena Zakonom br. 40/2024 s učinkom od 15. marta 2024. u smislu da se pretraga u tim prostorijama temelji na prethodnom sudskom nalogu, a ex post factum sudsko odobrenje daje se ako je pretraga provedena bez takvog naloga.

Evropski sud je stoga zaključio da, u relevantno vrijeme, čak i ako bi se moglo reći da je postojala opća pravna osnova u slovačkom pravu za osporene mjere, taj zakon nije pružao dovoljna sudska jamstva, ni prije izdavanja naloga za pretres ni nakon što je pretres proveden. Podnosilac predstavke je stoga bio lišen minimalne zaštite na koju je imao pravo prema vladavini prava u demokratskom društvu. Evropski sud je utvrdio da se u tim okolnostima ne može reći da je predmetno miješanje bilo „u skladu sa zakonom“.

Tergek protiv Turske (broj 39631/20), 29.4.2025.

Nema povrede člana 10. Ek

Podnosilac predstavke je Abdül Samed Tergek, turski državljanin. Trenutno služi zatvorsku kaznu u zatvoru u Turskoj nakon osude za članstvo u naoružanoj terorističkoj organizaciji koju turske vlasti opisuju kao „Fetullahistička teroristička organizacija/Paralelna državna struktura“.

Predmet se odnosi na uskraćivanje prepiske g. Tergeku od njegove sestre i supruge od strane zatvorskih vlasti. Korespondencija se sastojala od pisama, bilješki, slika i štampanog materijala s internetskih stranica. Pisma su na kraju predana g. Tergeku, ali štampani materijali nisu prosljeđeni njemu.

G. Tergek se poziva na član 8. (pravo na poštivanje prepiske).

Evropski sud je istakao da se, prema dokumentima koje su dostavile obje stranke, glavni prigovor podnosioca predstavke odnosio na njegovu nemogućnost pristupa štampanim dokumentima priloženim uz pisma, koji su sadržavali fizioterapeutske vježbe i bilješke o upravljanju nekretninama. Podnosilac predstavke je posebno tvrdio da su mu prava povrijeđena jer nije mogao dobiti informacije sadržane u tim dokumentima. Uzimajući u obzir način na koji je podnositelj zahtjeva formulirao svoje pritužbe u obrascu zahtjeva i budući da je Sud nosilac pravne karakterizacije činjenica slučaja, Sud smatra da se gore navedene pritužbe odnose na pravo na primanje informacija i ideja te da ih treba ispitati s gledišta člana 10.

U meritumu predmeta Evropski sud je istakao kako smatra razumnim da nacionalne vlasti reguliraju način na koji zatvorenici mogu dobiti fotokopirane ili štampane dokumente, što spada u njihovu slobodu procjene, kako bi se osiguralo učinkovito funkcioniranje svih zatvorskih službi. Sud stoga ne vidi razlog u ovom slučaju da svojim mišljenjem zamijeni mišljenje Ustavnog suda, koji je proveo detaljnu i pažljivo uravnoteženu procjenu uključenih suprotstavljenih interesa i nije prekoračio svoju slobodu procjene. Slijedom toga, Sud

zaključuje da zadržavanje štampanih dokumenata koji su poslani podnosiocu predstavke nije predstavljalo kršenje člana 10. Konvencije.